

**ВАСИЛЬ МИКОЛАЙОВИЧ ШЕЙКО (ДО 70-РІЧЧЯ З ДНЯ
НАРОДЖЕННЯ РЕКТОРА ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АКАДЕМІЇ КУЛЬТУРИ)**

Висвітлюються життєвий шлях, здобутки в науковій, педагогічній та організаторській діяльності Василя Миколайовича Шейка — ректора Харківської державної академії культури.

Ключові слова: *культурологія, вища освіта, Харківська державна академія культури, Василь Миколайович Шейко.*

Освещаются жизненный путь, достижения в научной, педагогической и организаторской деятельности Василия Николаевича Шейко — ректора Харьковской государственной академии культуры.

Ключевые слова: *культурология, высшее образование, Харьковская государственная академия культуры, Василий Николаевич Шейко.*

The career, achievements in scientific, pedagogical and organizational activity of Vasyl Sheyko, rector of the Kharkiv State Academy of Culture, are described.

Key words: *culture, higher education, the Kharkiv State Academy of Culture, V. Sheyko*

9 травня 2012 р. виповнюється 70 років з дня народження Василя Миколайовича Шейка — яскравого представника сучасної української культурологічної школи, видатного вченого, педагога, лідера, чий внесок у науку про культуру, глибоке розроблення фундаментальних положень культурології, інноваційний підхід до розвитку вищої школи, збагачення традицій педагогічної діяльності складно переоцінити.

В. М. Шейко — ректор Харківської державної академії культури (ХДАК), завідувач кафедри культурології, доктор історичних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, дійсний член Української академії наук, Міжнародної академії інформатизації при ООН, голова науково-методичної комісії з культури Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, член експертної ради з культурології і мистецтвознавства Департаменту атестації науково-педагогічних кадрів МОНмолодьспорту України та ін.

Ім'я цього відомого українського вченого-культуролога, яскравого представника вищої вітчизняної школи добре відоме не лише в Україні, а й за її межами. Його наукові й освітянські здобутки гідно оцінені державою. Ювіляр — повний кавалер ордена «За

заслуги», нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України, Почесною відзнакою Міністерства культури і мистецтв України «За багаторічну плідну працю в галузі культури», Срібною медаллю Національної академії мистецтв України, Срібною медаллю Української академії наук національного прогресу «За видатні досягнення у прогресі суспільства» та ін. Він — переможець багатьох престижних рейтингів; лауреат Міжнародного Академічного Рейтингу популярності «Золота Фортуна», нагороджений Георгіївською медаллю «Честь. Слава. Труд» IV ступеня та медаллю «Незалежність України» в номінації «Високий професіоналізм колективу і авторитет керівника як запорука унікальності інформаційно-культурологічного закладу з 75-річною історією», постійно посідає одне з провідних місць у щорічному рейтингу інформаційної та ділової активності «Піонери третього тисячоліття», який здійснює журнал «Губернія» і т.д. Ця талановита людина системно поєднує високі якості лідера, вченого і педагога. Шляхетність, багатогранність інтересів, оригінальність професійного мислення, ерудованість, високий творчий потенціал, відданість улюбленій справі, вміння не лише генерувати інноваційні ідеї, але й успішно втілювати їх у життя забезпечили В.М. Шейку заслужене визнання наукової й освітнянської спільноти не лише України, а й інших країн світу.

В. М. Шейко народився в м. Охтирка Сумської області в сім'ї робітника. Після закінчення середньої школи в 1959 р. юнак вступив до музичного училища м. Белгород (відділення народних інструментів). Обдарований студент успішно поєднував навчання в училищі з педагогічною діяльністю в музичних школах та студіях. Закінчивши музичне училище з відзнакою в 1963 р., молодий фахівець-музикант удаło сполучав педагогічну діяльність з підготовкою до вступу в Харківський державний інститут культури (ХДІК). 1964-1968 рр. навчання в ХДІК не тільки сприяло вдосконаленню професійної майстерності, а й розкрило здібності студента до науково-дослідницької роботи. Студентське захоплення історичним минулим свого народу, його культурною спадщиною багато в чому визначило подальший життєвий шлях В. М. Шейка. У 1968 р., закінчивши з відзнакою інститут культури за спеціальністю «Культурно-освітня робота», попри сподівання друзів і викладачів, котрі пророкували йому кар'єру музиканта, став аспірантом Інституту історії СРСР АН СРСР.

Перебування в аспірантурі цієї провідної наукової установи в галузі вітчизняної історії стало важливим етапом наукового зростання Василя Миколайовича: йому пощастило пройти серйозну школу наукових досліджень у середовищі академіків М. В. Нечкіної, Л. В. Черепніна, М. М. Дружиніна, Ю. О. Полякова, М. П. Кіма та ін. Активна робота в теоретичних семінарах

сприяла розквіту таланту молодого науковця. Вихід в одному з найпрестижніших історичних журналів «Вопросы истории» рецензії В. М. Шейка на колективне фундаментальне дослідження історії радянської інтелігенції, аргументовані критичні зауваження позитивно вплинули на його визнання як талановитого дослідника в галузі історії культури. Невдовзі вийшли друком й інші наукові праці молодого науковця.

Після дострокового закінчення аспірантури й успішного захисту кандидатської дисертації в 1971 р. В. М. Шейко повернувся до Харківського державного інституту культури. У 1972 р. йому присуджено науковий ступінь кандидата історичних наук. У ХДІК він спочатку працював викладачем кафедри культосвітньої роботи, а з 1972 р. — старшим викладачем кафедри всесвітньої історії. Поряд з викладацькою роботою продовжував досліджувати проблеми історії культури і культурно-освітньої роботи, брав участь у численних всесоюзних та республіканських наукових конференціях, друкував наукові статті, рецензії, навчально-методичні матеріали. У 1978 р. йому, як продуктивному науковцеві і досвідченому викладачеві-методисту, було присвоєне вчене звання доцента.

В. М. Шейко поглиблено опрацьовує проблеми культурного будівництва в Україні, просувається у своїх творчих пошуках усе далі й далі. Проте доля вносить корективи в життя вченого-педагога, спрямовує його зусилля на адміністративну роботу, яка стає наступним щаблем його професійного зростання, свідченням його унікальних організаторських здібностей.

З 1984 по 1988 рр. — очолював факультет підвищення кваліфікації викладачів культосвітніх училищ України. Молодому креативному деканові вдалося сформувати колектив високопрофесійних викладачів, що сприяло утвердженню факультету як провідного в Україні науково-методичного центру в галузі культури. На факультеті щорічно підвищували кваліфікацію до 350 викладачів культосвітніх училищ України, Молдови, республік Середньої Азії.

За його ініціативою в 1986 р. вперше в Україні створена кафедра історії і теорії культури, яка під його керівництвом стала головним осередком гуманітарно-культурологічної підготовки фахівців сфери культури і мистецтва. Будучи завідувачем новоствореної перспективної кафедри, В. М. Шейко з 1988 р. обіймав посаду проректора з наукової роботи.

З цього моменту науково-дослідницька діяльність у ХДАК набуває якісно нового рівня, стає однією з пріоритетних. За короткий термін десятки викладачів ВНЗ підготували й успішно захистили кандидатські дисертації, що дозволило суттєво підвищити науковий рівень викладацького складу. Його активну діяльність

цього періоду оцінено Почесною відзнакою Міністерства культури СРСР «За відмінну роботу».

Незважаючи на організаційні турботи, В. М. Шейко не полишає своїх власних наукових пошуків. Його науковий доробок на той час становив понад 60 опублікованих праць, серед яких — окремі розділи колективної монографії «Інтелігенція Радянської України», підготовленої Інститутом історії АН УРСР, статті в «Українському історичному журналі», тези доповідей на всесоюзних наукових конференціях та ін.

1989 рік — особливий у житті Василя Миколайовича Шейка. 20 грудня конференція трудового колективу ХДІК абсолютною більшістю голосів (87%) обрала його ректором найстарішого в Україні інституту культури. Це були одні з перших в Україні вибори керівника вищого навчального закладу на нових, альтернативних засадах. Цей рік можна вважати доленосним в історії Харківської державної академії культури. Завдяки унікальним науковим, педагогічним та організаторським якостям новообраного ректора вищий навчальний заклад набув високого статусу фундатора і лідера культурологічно-мистецької та бібліотечно-інформаційної освіти і наукових шкіл України, набув визнання в усьому світі.

Обізнаність на історії та сьогоденні навчального закладу, великий досвід наукової, педагогічної й організаторської діяльності дозволили В. М. Шейку правильно визначити основні стратегічні напрями реформування вищої освіти та науки. Як ректор, професор він головну увагу приділяє модернізації навчального процесу, вдосконаленню змісту підготовки нової генерації фахівців, необхідних галузі культури незалежної України, ініціює введення нових освітніх та наукових спеціальностей.

Саме в цей час ХДІК, окрім традиційних спеціальностей «Бібліотекознавство і бібліографія» та «Народна художня творчість», уперше в Україні розпочав підготовку фахівців зі спеціальностей «Музейна справа і охорона пам'яток історії та культури», «Соціальна педагогіка», «Культурологія». Згодом цей перелік розширився завдяки введенню нових спеціальностей «Менеджмент невиробничої сфери», «Документознавство та інформаційна діяльність» та ін. Прагнучи оптимальної організаційної структури інституту, він реорганізував факультет культосвітньої роботи, створивши два факультети — культурології та народної художньої творчості.

Пріоритетним напрямом своєї діяльності як ректора В. М. Шейко обрав підготовку науково-педагогічних кадрів — кандидатів і докторів наук, формування власних наукових і творчовиконавських шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямування. Авторитет, енергія, наполегливість

В. М. Шейка невдовзі дали результати. Завдяки його зусиллям у 1994 р. була відкрита аспірантура з шести спеціальностей, створена єдина серед ВНЗ культури спеціалізована вчена рада по захисту докторських дисертацій зі спеціальності «АСУ та прогресивні інформаційні технології», а з 1996 р. почала функціонувати докторантура з трьох наукових спеціальностей. Саме в цей час започатковано перші міжнародні, всеукраїнські наукові та науково-практичні конференції ХДІК, які згодом набули статусу щорічних форумів. За його ініціативою на базі інституту почали друкувати збірники наукових статей, які нині є науковими фаховими виданнями, з 1993 р. — «Культура України» (з культурології, мистецтвознавства), з 1999 р. — «Вісник Харківської державної академії культури» (з історичних, педагогічних наук, соціальних комунікацій) та ін.

Завдячуючи енергії та прозорливості В. М. Шейка ХДІК активно інтегрує до європейського і світового науково-освітнього простору.

Як ректор перспективного навчального закладу та відомий учений-культуролог В. М. Шейко наприкінці 90-х рр. відвідав декілька споріднених вищих навчальних закладів Західної Європи, США, Китаю, де вивчав досвід вищої освіти та наукової діяльності, читав лекції, присвячені розвитку історії і теорії культури, бібліотечно-інформаційної освіти. Результатом плідної міжнародної діяльності В. М. Шейка стали налагодження тісних наукових і освітніх зв'язків ХДІК із провідними університетами Заходу, обмін викладачами і студентами, членство ХДІК в Європейській асоціації бібліотечно-інформаційної освіти та наукових досліджень (ЄВКЛІД), Організації Європейської співдружності в галузі бібліотечної та інформаційної освіти (БОБКАТССС), Міжнародній федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА). В 1996 р. рішенням Державної акредитаційної комісії Міністерства освіти України інститут одним із перших серед навчальних закладів культури і мистецтв України акредитований за вищим IV рівнем, а в 1998 р. Постановою Кабінету Міністрів України за № 818 інститут був реорганізований у Харківську державну академію культури. В. М. Шейко ввійшов до складу Фахової ради культури і мистецтва та Науково-методичної комісії з культури Міністерства освіти України, став позаштатним радником Комітету Верховної Ради України з освіти і науки.

З новою силою креативний талант В. М. Шейка як видатного вченого, педагога, лідера проявився в останнє десятиріччя. Саме завдяки його наполегливим зусиллям відбулося остаточне ствердження ХДАК як провідного культурно-мистецького та бібліотечно-інформаційного навчально-наукового центру, який за якісним змістом і організацією навчального процесу, високим рівнем наукових

досліджень, своїми значними мистецькими здобутками набув не тільки всеукраїнського, а й європейського визнання.

Як один із найавторитетніших українських культурологів, яскравих представників вищої школи України, безумовний лідер ХДАК Василь Миколайович проходив стажування для керівників навчальних закладів за програмою «Громадські зв'язки Держдепартаменту США» в м. Цинциннаті; виступав з доповіддю на міжнародній конференції, присвяченій 70-річчю Московського державного університету культури та мистецтв; брав участь у Конгресі світових лідерів гуманістичних рухів під егідою ООН (м. Нью-Йорк), виступав із доповіддю «Роль та традиції української сім'ї»; дискутував на конференції «Глобалізація проблем війни, миру і культури», читав лекції в багатьох навчальних закладах Китаю; знову за грантом Бюро у справах освіти і культури Держдепартаменту США проходив стажування в провідних університетах Сполучених Штатів Америки; відвідав ряд вищих навчальних закладів культурологічно-мистецького та бібліотечного профілів Західної Європи. Завдяки значному міжнародному авторитету у 2005 р. за ініціативою європейської спільноти В. М. Шейко одним із перших ректорів Харківського регіону України підписав у м. Болоньї Велику Хартію університетів, що юридично закріпило входження академії до світової освітньої наукової спільноти.

Як міжнародно визнаного ректора ХДАК, багато вітчизняних і світових професійних об'єднань вважали за честь залучити В. М. Шейка до своїх дійсних членів або академіків. Назвемо деякі з них: Міжнародна кадрова академія, Українська академія наук національного прогресу, Міжнародна академія інформатизації при ООН, Національна академія мистецтв України та багато інших. Це сприяло значному підвищенню особистісного авторитету лідера, зростанню престижності очолюваного ним ВНЗ на вітчизняному і світовому науково-освітньому просторі.

Завдяки таланту керівника ХДАК якісні зміни відбулися не лише в навчальному процесі, але й в усіх ланках наукової діяльності академії. І тут повною мірою розкрилися непересічні здібності ректора В. М. Шейка не лише як організатора і натхненника наукових здобутків ВНЗ, а й найпродуктивнішого, найяскравішого вченого-дослідника, який власним прикладом надихає не одне покоління науковців на плідну, кропітку діяльність на ниві науки.

Незважаючи на неймовірну завантаженість на посаді ректора, завідувача кафедри культурології, однієї з провідних в академії, В. М. Шейко у 2002 р. у спеціалізованій вченій раді Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна блискуче захистив докторську дисертацію «Історико-культурологічні концепції

цивілізаційної еволюції в добу глобалізму (кінець XIX — початок XXI ст.)» за двома спеціальностями 07.00.02 — *всесвітня історія* і 17.00.01 — *теорія та історія культури*. Проте успішний захист докторської дисертації став лише черговим етапом наукових звершень Василя Миколайовича.

На сьогодні науковий доробок ювіляра налічує понад 500 публікацій. Він є автором 40 монографій, підручників, навчальних посібників. Тільки за останні десять років найавторитетніші видавництва України видали друком 6 монографій, 14 підручників і навчальних посібників, автором (співавтором) яких є В. М. Шейко. Особливе місце серед них посідають: монографії «Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець XIX — початок XXI ст.)», «Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX — початок XXI ст.)», «Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації», «Еволюція художніх і літературних об'єднань України: історико-культурологічний вимір», «Філософія української національної ідеї та Микола Хвильовий: історико-культурологічний аспект», підручники та навчальні посібники «Історія української культури», «Історія української художньої культури», «Історія культури», «Історія культури Слобідської України», «Організація та методика науково-дослідницької діяльності» та ін. У центрі уваги його наукових інтересів — дослідження історії української і світової культури, розробка теорії цивілізаційної еволюції в добу глобалізму, регіональні аспекти розвитку української культури, історія української інтелігенції, система підготовки культурологічно-мистецьких та бібліотечно-інформаційних кадрів.

Попри численні рецензії та схвальні відгуки на його праці, має сенс бодай стисло зупинитися на характеристичці основних із них, які за індексом цитованості та кількістю посилань посідають перші місця серед культурологічних праць В. М. Шейка. На сьогодні цим ознакам відповідають дві його праці, присвячені розробленню фундаментальних положень культурології. Це наукові монографії: В. М. Шейко «Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець XIX — початок XXI ст.)» (2001) та В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький «Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації» (2005).

У першій монографії на широкому історико-культурологічному та соціально-економічному підґрунті висвітлюються глобальні проблеми культури і цивілізації кінця XIX — початку XXI ст. Автор системно проаналізував історико-культурні концепції цивілізаційної еволюції в добу глобалізму, застосував нові методологічні підходи до осмислення суперечливих культуротворчих етнічних процесів, сформулював парадигми генези та розвитку континууму культур і планетарної цивілізації, розкрив протиріччя між

наслідками творчої діяльності людини і природою під час інтернаціоналізації і глобалізації економіки, проаналізував кризовий стан сучасної земної цивілізації та запропонував певні можливі шляхи його подолання.

В. М. Шейко одним із перших за допомогою стадійного, цивілізаційно-циклічного та синергетичного підходів сформулював і обґрунтував історико-культурологічні концепції генези континууму культур та цивілізації в глобальній еволюції людства. Вони розглядаються цілісно, в їх органічній єдності, взаємозалежності, в системі людина-суспільство-природа-космос».

Не менш важливим є сучасний ґрунтовний аналіз проблем інтернаціоналізації і глобалізації економіки, зокрема інтерекологічних, інтердемографічних. При цьому значну увагу автор приділяє висвітленню таких питань як людина й екологія, екологія космічного простору та навколишнього середовища, світовий демографічний процес та охорона здоров'я людства. Автор у кількох площинах аналізує освіту: освіта і цивілізація, етнос, культура, соціальні та соціологічні імперативи освіти. Загалом монографія стала вагомим етапом розвитку вітчизняної культурології, окреслила основні напрями подальших досліджень цивілізаційної еволюції в добу глобалізму.

Умовно другу позицію посідають праці В. М. Шейка, присвячені загальним питанням теорії та історії культури, в яких органічно реалізуються наукові і навчальні цілі. У цьому контексті назовемо навчальний посібник «Історія культури» (2005), написаний ювіляром разом із О. А. Гаврюшенком та Л. Г. Тишевською. Його вихід друком був своєчасним, адже, на відміну від уже існуючих підручників чи навчальних посібників, автори здійснили вдалу спробу сучасного аналітичного осмислення культурного розвитку всього людства.

У першій частині посібника на основі глибокого логічного осмислення історичного розвитку автори дають розгорнуту картину структурних змін розвитку світової культури і цивілізації, пропонують один із варіантів аксіологічного розуміння культури, за яким культура — це обробка, оформлення, облагороджування людьми навколишнього середовища і самих себе.

Вирішення поставлених концептуальних проблем автори починають із реконструкції культуротворення первісної доби аналізу періоду ранньокласового як одного з найважливіших в історії світової культури, культури Візантії, Китаю, західноєвропейського середньовіччя. Цілковито переконливими і змістовними є і розділи, в яких розглядаються подальші періоди розвитку культури — XVII–XX ст.

Друга частина видання присвячена аналізу історії української культури. Обґрунтовується періодизація історії вітчизняної

культури, розвиток культури України кожного періоду розглядається через систему чинників, які визначають зміст та художні форми цього періоду. Вітчизняна культура представлена як свідчення незламного духу народу, який, незважаючи на складні часи своєї історії, зумів зберегти історичну пам'ять, мову, мистецькі надбання.

Умовно третє місце посідають монографічні та навчальні видання, в яких висвітлюються загальні і часткові питання теорії та історії української культури. Так, монографія «Еволюція художніх і літературних об'єднань України: історико-культурологічний вимір» (2007), написана В. М. Шейком разом з Г. О. Романенко, стала першим узагальненим жанром процесів завершення та трансформації мистецьких і літературних об'єднань України в історико-культурологічному вимірі. В ній детально розглядаються процеси взаємодії, взаємовпливу художньо-літературних об'єднань у контексті духовного розвитку українського народу.

Автори, використавши широку джерельну базу та новітні досягнення культурології, аналізують трансформацію мистецько-літературних об'єднань у соціокультурному контексті ХІ — початку ХХ ст., історико-культурологічні аспекти еволюції літературно-художніх об'єднань в Україні 20-х рр. ХХ ст., формування художніх і літературних об'єднань середини і другої половини ХХ ст. та в умовах незалежної України.

Важливим є висвітлення в монографії діяльності основних художніх та літературних об'єднань в Україні 20–30-х рр. ХХ ст., ролі як офіційних творчих спілок, так і неформальних художніх угруповань другої половини ХХ ст., внеску української діаспори в розвій національної культури.

На особливу увагу заслуговує монографія «Філософія української національної ідеї та Микола Хвильовий: історико-культурологічний аспект» (2010) (автори — В. М. Шейко, В. Г. Левіна). У монографії висвітлюються концептуальні засади філософії української національної ідеї, еволюцію якої проаналізовано на матеріалах творчості одного з фундаторів національного модерну — Миколи Хвильового, розкривається формоутворююча роль культури в процесах трансформації філософії української національної ідеї. Особливо детально автори досліджують українське національне відродження 1920-х рр., літературні процеси в Україні другої половини 20-х — початку 30-х рр., концепцію української національної ідеї та культурологічну концепцію української ментальності у творчості М. Хвильового.

Слід назвати й написану В. М. Шейком разом із М. В. Александровою монографію «Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації» (2009). У ній на фундаментальному історико-культурному матеріалі висвітлено

процеси генези і трансформації цивілізаційних проблем культури в добу глобалізму. Формування дефініцій «культура» і «цивілізація» в добу глобалізації розкрито на основі детального розгляду творчості видатних представників української історико-культурологічної думки, зокрема Г. Сковороди, М. Гоголя, П. Куліша, М. Драгоманова, І. Франка, В.І. Вернадського та ін.; розкрито розвиток історико-теоретичних підвалин української культури в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі, проаналізовано кризовий стан сучасної культури та цивілізації і можливі шляхи його подолання.

Незважаючи на багатогранність В. М. Шейка як ученого, головним його внеском, причому світового рівня, вважаємо збагачення та розвиток методології і теорії культурології, утвердження її як цілісної фундаментальної наукової і навчальної дисципліни, визнання як нової перспективної наукової галузі на вітчизняному і світовому науковому просторі. Своєрідним визнанням наукових досягнень В. М. Шейка стало обрання у 2002 р. членом-кореспондентом Національної академії мистецтв України зі спеціальності «Етика та культурологія», нагородження Срібною медаллю «За багаторічну плідну працю в галузі культури» й іншими численними відзнаками і преміями міжнародного, національного і регіонального рівнів. Особистість В. М. Шейка асоціюється з видатним ученим-культурологом, котрий спроможний теоретико-методологічно осмислити найскладніші актуальні проблеми науки про культуру, що мають суттєве теоретико-методологічне і прикладне практичне значення.

Вихід друком нових праць В. М. Шейка — завжди помітне явище на вітчизняному і світовому науково-освітньому просторі. Свідченням цьому можна вважати, по-перше, схвальні відгуки видатних учених-рецензентів на його публікації; по-друге, їх відзначення на різноманітних професійних форумах і конкурсах; по-третє, активні пропозиції від провідних видавництв України на перевидання його монографій, підручників і навчальних посібників. Так, монографія «Основи Windows» відзначена дипломом на виставці-ярмарку науково-педагогічних ідей «Освіта Харківщини», підручник «Історія художньої культури» — на Міжнародному форумі видавництва та на виставці-ярмарку «Наука Харківщини» тощо. Його підручник «Організація та методика науково-дослідницької діяльності» на сьогодні має сім перевидань, навчальний посібник «Історія української культури» — чотири і т.п. Праці Василя Миколайовича Шейка з проблем культурології, теорії та історії культури є настільки значними, що в професійному середовищі його давно і цілком заслужено вважають корифеєм наукової культурологічної школи.

Найціннішими якостями ювіляра є вражаюча працездатність, уміння організувати свою працю, чітко поставити завдання і цілеспрямовано рухатись до їх вирішення. Для керівника ці риси втрачають значення суто особистісних, набувають соціальної значущості.

З 2003 по 2007 рр. В. М. Шейко очолював спеціалізовану вчену раду академії по захисту докторських (кандидатських) дисертацій зі спеціальності «Теорія та історія культури»; з 2002 р. — член докторської спецради Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна зі спеціальностей «Історія України», «Всесвітня історія»; з 2005 р. — член докторської спецради Національного університету «Києво-Могилянська академія». З 2007 по 2010 рр. як провідний культуролог України був головою експертної ради ВАК України з культурології і мистецтвознавства. Цього ж року він став провідним науковим співробітником Інституту культурології Національної академії мистецтв України, науковим керівником фундаментального дослідження «Культура України: історико-культурологічні виміри», з 2011 р. — першим президентом Української асоціації культурологів.

Вагомий внесок В. М. Шейка в розбудову теоретико-методологічних засад культурології як фундаментальної наукової і навчальної дисципліни, ґрунтовне опрацювання принципових проблем теорії та історії світової й української культури, розвиток вищої культурологічно-мистецької та бібліотечно-інформаційної освіти України, значний прогрес Харківської державної академії культури стали об'єктивним підґрунтям для відзначення ювіляра багатьма нагородами міжнародного, всеукраїнського і регіонального рівнів. У хронологічній послідовності назвемо головні з них: Указом Президента України відзначено орденом «За заслуги» III ступеня (2002 р.); Почесною відзнакою Міністерства культури і мистецтв України «За багаторічну плідну працю в галузі культури» (2002 р.); Срібною медаллю «За видатні досягнення у прогресі суспільства» Української академії наук (2002 р.); лауреат Регіонального рейтингу «Харків'янин року — 2002» в номінації «Діячі науки, культури, мистецтва»; Указом Президента України нагороджений орденом «За заслуги» II ступеня (2004 р.); Почесною грамотою Верховної Ради України «За особливі заслуги перед Українським народом» (2004 р.); лауреат Міжнародного Академічного Рейтингу популярності «Золота Фортуна», нагороджений Георгіївською медаллю «Честь. Слава. Труд» I ступеня та медаллю «Незалежність України (2004 р.); лауреат Регіонального рейтингу «Харків'янин року — 2003» в номінації «Діячі науки, культури, мистецтва» (2004 р.); присвоєно звання «Посол миру» (2006 р.); Указом Президента України нагороджено орденом «За заслуги» I ступеня (2007 р.); нагороджено Срібною медаллю Національної

академії мистецтв України (2009 р.); Почесною відзнакою Харківської обласної ради «Слобожанська слава» (2009 р.) та ін.

Плідна наукова діяльність, відчуття нового, відданість улюбленій справі, вимогливість та організаторський талант В. М. Шейка визначили подальший розвиток наукової діяльності колективу академії. У 2008 р. за його ініціативи та наполегливості створені дві спеціалізовані вчені ради по захисту докторських дисертацій зі спеціальностей «Теорія та історія культури», «Українська культура», «Теорія та історія соціальних комунікацій», «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство». У 2009 р. відкриті докторантура ще за двома новими спеціальностями «Музичне мистецтво» і «Документознавство. Архівознавство» й аспірантура з музичного і театрального мистецтва. У 2012 р. відкрита аспірантура за спеціальністю «Українська культура». Нині в академії діють докторантура за чотирма спеціальностями й аспірантура — за дев'ятьма спеціальностями.

Сам В. М. Шейко у 2009 р. очолив розроблення фундаментальної державної НДР «Вітчизняна та світова культура; історико-теоретичні аспекти», зареєстрованої в УкрІНТЕІ. Створення в ХДАК сучасної розгалуженої інфраструктури підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації з 2002 по 2012 рр. надало можливості викладачам академії успішно захистити 21 докторську і 48 кандидатських дисертацій. Кількість штатних докторів наук, професорів збільшилася до 40, а науковий ценз академії нині становить майже 70%.

Значний внесок В. М. Шейко зробив як автор-учений, науковий редактор і член редколегії в розбудову й успішне функціонування професійних наукових, науково-методичних журналів та збірників наукових праць України. Він — відповідальний редактор фахових збірників наукових праць ХДАК «Культура України», «Вісник Харківської державної академії культури», щорічників «Культура та інформаційне суспільство XXI століття», «Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку», член редколегії наукового збірника Інституту культурології Національної академії мистецтв України «Культурологічна думка», науково-практичного журналу «Вісник Книжкової палати» та ін. Він — голова оргкомітету й головний доповідач на численних міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах тощо. Серед них: «Духовна культура в інформаційному суспільстві», «Інформаційно-культурологічна та мистецька освіта: консенсус, партнерство, стандарти», «Освіта, культура та мистецтво в добу цивілізаційної глобалізації», «Соціальні комунікації в стратегіях формування суспільства знань», «Харків у контексті світової музичної культури» та ін.

Як провідний учений-культуролог В. М. Шейко доклав значних зусиль щодо формування власної потужної наукової школи, яка, з одного боку, є запорукою плідної наукової діяльності, з іншого — вагомим результатом, своєрідним якісним показником значного творчого доробку як засновника-лідера, так і його учнів та прибічників. Базуючись на надійному методологічно-концептуальному підґрунті праць ювіляра, представники його наукової школи продовжують і розвивають наукові ідеї свого вчителя, активно готують та захищають докторські й кандидатські дисертації з теорії та історії культури, української і регіональної культури. Учні Василя Миколайовича — десьотки докторів і кандидатів наук — успішно працюють в усіх кутках України, а також країнах Західної Європи, США, Канади.

Завдяки творчій енергії та ініціативі Василя Миколайовича в Україні введено такі наукові галузі, як «культурологія» та «соціальні комунікації», які затверджені Постановою Кабінету Міністрів України у 2006 р. В. М. Шейко сформував творчий колектив провідних науковців академії, організував і брав безпосередню участь у розробленні й оприлюдненні переліку наукових спеціальностей, проектів паспортів, формул спеціальностей, напрямів досліджень, програм кандидатських іспитів, які високо оцінила науково-культурологічна громадськість нашої країни та які затверджені ВАК України і МОНмолодьспорту України. Зокрема з наукового напрямку «26-культурологія» за такими спеціальностями: 26.00.01 — теорія та історія культури (культурологія, історичні, філософські науки, мистецтвознавство); 26.00.02 — світова культура і міжнародні культурні зв'язки (культурологія); 26.00.04 — українська культура (культурологія); 26.00.05 — музезнавство, пам'яткознавство (мистецтвознавство, історичні науки); 26.00.06 — прикладна культурологія, культурні практики (культурологія). Це надало нового імпульсу для розвитку в Україні культурології як перспективної наукової галузі, фундаментальної наукової та навчальної дисципліни, посилило авторитет ювіляра в наукових та освітніх колах.

Ювілей Василя Миколайовича Шейка — не тільки подія його особистого життя, це свято для його колег, учнів, друзів. Як завжди, він сповнений творчих задумів, енергії, планів на майбутнє. Щиро бажаємо йому міцного здоров'я, особистого щастя й нових успіхів у його складній, багатогранній, дійсно новаторській науковій, освітній та організаторській діяльності, яка сприяє підвищенню міжнародного авторитету української школи культурології, слугує вдосконаленню вищої культурологічно-мистецької та бібліотечно-інформаційної освіти України.

Надійшла до редколегії 23.03.2012 р.